

ગુજરાત માધ્યમિક અને ઉચ્ચત્તર માધ્યમિક શિક્ષણ બોર્ડ, ગાંધીનગર
એકમ કસોટી - 5

ધોરણ : 12 (સામાન્ય પ્રવાહ)

કુલ ગુણ : 25

વિષય : અર્થશાસ્ત્ર 022(G)

સમય : 1 કલાક

સૂચનાઓ :

1. આ એકમ કસોટીમાં 15 પ્રશ્નો છે.
2. એકમ કસોટીના જવાબો વિદ્યાર્થીઓએ પોતાની નોટબુકમાં લખવાના રહેશે.

વિભાગ : A

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 01 થી 05 હેતુલક્ષી પ્રકારના પ્રશ્નો છે. આપેલ ચાર વિકલ્પ (A, B, C, D) [05]
પૈકી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.)

- (1) ભારતમાં 1 ₹ ની કાગદી નોટ કોણ બહાર પાડે છે ?
(A) સ્ટેટ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા (B) રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયા
(C) બેંક ઓફ બરોડા (D) ભારત સરકારનું નાણાંખાતુ
- (2) ભારતમાં વેપારી બેંકમાં મોટેભાગે કેટલા પ્રકારની થાપણો હોય છે ?
(A) 6 (B) 2 (C) 3 (D) 10
- (3) મધ્યસ્થ બેંક એટલે શું ?
(A) સહકારી બેંક (B) દેશની સર્વોચ્ચ બેંક (C) ખાનગી બેંક (D) વિદેશી બેંક
- (4) 2013 ના અહેવાલ મુજબ ભારતમાં સૌથી ઓછી ગરીબી ક્યા રાજ્યમાં જોવા મળી હતી ?
(A) ગુજરાત (B) રાજસ્થાન (C) ગોવા (D) બિહાર
- (5) ઈન્ડિયન કાઉન્સિલ ઓફ મેડિકલ રીસર્ચ શહેરીક્ષેત્રે વ્યક્તિની ખોરાકમાં ન્યૂનતમ દૈનિક કેટલી કેલરી નક્કી કરી છે ?
(A) 2400 (B) 2300 (C) 2200 (D) 2100

વિભાગ : B

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 06 થી 10 ના એક વાક્યમાં જવાબ આપો. (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ) [05]
પૈકી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.)

- (6) વિશ્વમાં સૌ પ્રથમ સ્થપાયેલ બેંકનું નામ જણાવો.

- (7) NEFT નું પૂરું નામ આપો.
- (8) નાણાંકીય નીતિના પરિમાણાત્મક સાધનો એટલે શું ?
- (9) તેંડુલકર સમિતિએ ગરીબી રેખા નક્કી કરવા કયા પ્રકારના ખર્ચનો સમાવેશ કર્યો છે ?
- (10) નિરપેક્ષ ગરીબીનો અર્થ લખો.

વિભાગ : C

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 11 થી 12 ના ટૂંકમાં જવાબ આપો. (દરેક પ્રશ્નના 2 ગુણ) [04]

- (11) મધ્યસ્થ બેંકની નાણાંકીય નીતિના ગુણાત્મક સાધનોના માત્ર નામ આપો.
- (12) સાપેક્ષ ગરીબી એટલે શું ? ઉદાહરણ આપી સમજાવો.

વિભાગ : D

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 13 થી 14 ના મુદ્દાસર જવાબ આપો. (દરેક પ્રશ્નના 3 ગુણ) [06]

- (13) વેપારી બેંક અને મધ્યસ્થ બેંક વચ્ચેનો તફાવત જણાવો.

અથવા

- (13) રિઝર્વ બેંક ઓફ ઈન્ડિયાના નાણાંકીય કાર્યો સમજાવો. (ગમે તે ત્રણ)
- (14) ગરીબીના સામાજિક કારણો સમજાવો.

વિભાગ : E

નીચે આપેલ પ્રશ્નક્રમાંક 15 નો વિસ્તારપૂર્વક જવાબ આપો. [05]

- (15) ગરીબીના આર્થિક કારણો સમજાવો.

અથવા

- (15) ભારતમાં ગરીબી ઘટાડવાના ઉપાયો ચર્ચો.

गुजरात माध्यमिक और उच्चतर माध्यमिक शिक्षण बोर्ड, गांधीनगर

एकम कसोटी - 5

कक्षा : 12 (सामान्य प्रवाह)

कुल गुण : 25

विषय : अर्थशास्त्र 022(H)

समय : 1 कलाक

सूचनाएँ :

1. इस एकम कसोटी में 15 प्रश्न है।
2. एकम कसोटी के जवाब विद्यार्थी को अपनी नोटबुक में लिखना है।

विभाग : A

निम्नलिखित 01 से 05 बहुविकल्प प्रकार के प्रश्न है। दिए गए विकल्पों में से योग्य [05]

विकल्प (A, B, C, D) चुनकर सही उत्तर दीजिए। (प्रत्येक प्रश्न के लिये 01 अंक हैं।)

- (1) भारत में 1 ₹ का कागजी नोट किसके द्वारा निर्गमित किया जाता है ?
(A) स्टेट बैंक ऑफ इन्डिया (B) रिजर्व बैंक ऑफ इन्डिया
(C) बैंक ऑफ बडौदा (D) भारत सरकार वित्त मंत्रालय
- (2) भारत में व्यापारिक बैंक के मुख्य रूप से कितने प्रकार की जमाराशि होती हैं ?
(A) 6 (B) 2 (C) 3 (D) 10
- (3) मध्यस्थ बैंक अर्थात् क्या ?
(A) सहकारी बैंक (B) देश की सर्वोच्च बैंक (C) निजी बैंक (D) विदेशी बैंक
- (4) वर्ष 2013 में भारत में सबसे कम गरीबी किस राज्य में देखने को मिली ?
(A) गुजरात (B) राजस्थान (C) गोवा (D) बिहार
- (5) इन्डियन काउंसिल ऑफ मेडिकल रिसर्च शहरी क्षेत्र में व्यक्ति के भोजन में न्यूनतम दैनिक कितने कैलोरी निश्चित किया है ?
(A) 2400 (B) 2300 (C) 2200 (D) 2100

विभाग : B

नीचे दिए गए प्रश्नक्रमांक 06 से 10 प्रश्नों के जवाब एक-दो वाक्यों में दीजिए । [05]

(प्रत्येक प्रश्न के लिए 01 अंक है ।)

- (6) विश्व में सर्वप्रथम स्थापित बैंक का नाम बताईए ।
- (7) NEFT का विस्तृत रूप दीजिए ।
- (8) मौद्रिक नीति के परिमाणात्मक साधन अर्थात् क्या ?
- (9) तेंदुलकर समिति ने गरीबी रेखा निश्चित करने के लिए किस प्रकार के खर्च का समावेश किया है ?
- (10) निरपेक्ष गरीब का अर्थ बताइए ।

विभाग : C

नीचे दिए गए प्रश्नक्रमांक 11 से 12 तक के प्रश्नों के संक्षिप्त में उत्तर दीजिए । [04]

(प्रत्येक प्रश्न के लिए 02 अंक है ।)

- (11) मध्यस्थ बैंक का मौद्रिक नीति के गुणात्मक साधन के सिर्फ नाम दीजिए ।
- (12) सापेक्ष गरीबी का अर्थ उदाहरण देकर समजाइए ।

विभाग : D

नीचे दिए गए प्रश्नक्रमांक 13 से 14 तक के प्रश्नों के मुद्दासर उत्तर दीजिए । [06]

(प्रत्येक प्रश्न के लिए 03 अंक है ।)

- (13) व्यापारी बैंक और मध्यस्थ बैंक के बीच अंतर बताईए ।

अथवा

- (13) रिजर्व बैंक ऑफ इन्डिया के मौद्रिक कार्य समजाइए । (किन्ही तीन)
- (14) गरीबी के सामाजिक कारण समजाइए ।

विभाग : E

नीचे दिए गए प्रश्नक्रमांक 15 के विस्तारपूर्वक उत्तर दीजिए । [05]

- (15) गरीबी के आर्थिक कारण समजाइए ।

अथवा

- (15) भारत में गरीबी घटाने के उपायों की चर्चा कीजिए ।

GUJARAT SECONDARY & HIGHER SECONDARY EDUCATION BOARD, GANDHINAGAR
UNIT TEST-5

Std. : 12 (General Stream)
Sub. : Economics 022(E)

Total Marks : 25
Time : 1 Hour

Instructions :

- I. There are 15 questions in this unit test.**
  - II. Students have to write the answer of this unit test in their note-book.**
-

SECTION : A

Questions from 1 to 5 are multiple choice questions. Select the correct answer from the options. (Each question carries 01 marks.) [05]

- (1) Who has the authority to issue one rupee currency note in India ?
(A) State Bank of India (B) Reserve Bank of India
(C) Bank of Baroda (D) Finance Ministry of India
- (2) How many major types of deposits exist in Commercial banks in India ?
(A) 6 (B) 2 (C) 3 (D) 10
- (3) What is a central bank ?
(A) A Cooperative Bank (B) An apex bank
(C) A private bank (D) A foreign bank
- (4) Which state has the lowest poverty in the year 2013 in India ?
(A) Gujarat (B) Rajasthan (C) Goa (D) Bihar
- (5) How many minimum daily calories per person per day is decided by Indian Council of Medical Research in Urban areas ?
(A) 2400 (B) 2300 (C) 2200 (D) 2100

SECTION : B

Answer the following questions from 6 to 10 in one sentence each. [05]
(Each question carries 1 marks))

- (6) Give the name of first bank established in the world.
- (7) What is the full form of NEFT ?
- (8) What is meant by quantitative tools of monetary policy ?
- (9) Which kind of expenditure is included by Tendulkar Committee for poverty line ?

(10) Give the meaning of Absolute poor.

SECTION : C

Answer the following questions 11 to 12 in short. [04]

(Each question carries 2 marks.)

(11) Write only names of the qualitative measures of credit control function of RBI.

(12) Give the meaning of Relative poverty with example.

SECTION : D

Answer the following questions from 13 to 14 in brief. [06]

(Each question carries 3 marks.)

(13) State the difference between a commercial bank and central bank.

OR

(13) Explain the monetary functions of Reserve bank. (Any three)

(14) Explain Social reasons of Poverty.

SECTION : E

Answer the following questions from 15 in brief. [05]

(15) Explain the economic causes of poverty.

OR

(15) Discuss the measures to reduce poverty in India.